

Slovenski Informativni list v Avstraliji.
Sydney, Melbourne, Adelaide, Perth, Brisbane, Hobart.

Vol. IV. No. 5. MAY, 1955

Organ of the Slovenian
Community in Australia
"THOUGHTS"

Registered at the G.P.O. Sydney for
transmission by post as a periodical.

MISLI, G.P.O. Box 553, Sydney, N.S.W

Delavske Unije v Avstraliji

Prvi naseljenci v Avstraliji, ki so se lahko svobodno gibali, so prišli v novo deželo šele v začetku 19. stoletja. Poprej so bili sami kaznjenci, ki niso imeli pravice združevanja v kakršenkoli namen. Ko je leta 1822 nek kaznjeneц pregovoril svoje sotrpine, da so skupno zahtevali povišanje plače in zvečanje obrokov hrane, je bil obsojen na mesec dni strogega zapora ob vodi in kruhu ter dobil poleg tega še 500 udarcev z bičem.

Šele okrog 1830 so se začela gibanja, ki so bila malo podobno unijam. Po podatkih, ki so nam znani, so v letu 1840 že imeli 10 unij, ki pa so imele samo po 30-40 članov. V N.S.W. so vsa taka gibanja takoj prepovedali s posebnim zakonom, dočim so bili delavci v South Avstraliji in v Tasmaniji svobodni, da so se lahko združevali in tudi stavkali.

Z odkritjem zlata leta 1851 se je začela v Avstraliji gospodarska revolucija. V času blagostanja so se male, še ne dobro organizirane, unije razbile in izginile. V tem obdobju je prišlo v Avstralijo mnogo novih naseljenecv, vsi seveda z željo čimprej obogatitve. Med njimi je bilo veliko Kitajcev, kar je povzročilo vznemirjenje med domačini: kajti ti niso zahtevali visokih plač ter so bili zadovoljni z najnižjimi živlenskimi pogoji, čeprav so se mučili od zore do mraka. Leta 1861 je prišlo do krvavih pretepev. Posledice so bile, da je bilo naseljevanje Azijcev zelo otežkočeno.

Kmalu pa je zlata doba končala in se je večina delavcev vrnila v Sydney in Melbourne, kjer je radi tega naenkrat nastalo veliko pomanjkanje stanovanj. Posledica je bila, da je stavbarstvo imelo polne roke dela ter so se ravno v stavbarskih strokah ponovno začela gibanja za zaščito delavcev; seveda ne toliko radi plač, kajti plače so bile že itak visoke, ampak radi skrajšanja delovnega časa. Kmalu so dosegli 8 urni delavnik — in sicer v N.S.W. 1855, v Viktoriji 1856 in v Queenslandu 1858, kar je veliko pripomoglo k razvoju unij.

Unije so bile v letih 1850-1860 še vedno majhne ter niso trajale dolgo. Ti dve desetletji sta bili prehodna doba, v kateri so se gospodarske prilike ustalile ter so se počasi začele razvijati poljedelstvo in živinoreja. Industrija

je začela prevzemati mesto obrtnikov. S tem se je začel oblikovati delavski stan, ki je bil naseljen samo po glavnih mestih.

Moderne — današnjim podobne — unije so se pojavile med 1870-

1880 letom. Prve urejene industrije so bile rudarske — zlato in premog. Že leta 1874 so se zbrali v Viktoriji zastopniki malih združenj rudarjev ter so ustanovili Združenje rudarjev v Viktoriji

(Amalgamated Miners Association of Victoria). Njihov prvi uspeh je bil Zakon o rudnikih (Mines Act) leta 1877, ki je bil prvi zakon, kateri je vseboval točke o zaščiti rudarjev.

Širjenje unij pa je bilo otežkočeno radi pomanjkanja prometnih zvez. V notranjosti so bili najeti delavci v glavnem zaposleni pri striženju ovac ter so se združili v razne unije, katere so se potem skupno imenovali leta 1894 Australian Workers Union, ki je še danes ena izmed najmočnejših v Avstraliji.

Tako so v zadnji četrti 19. stoletja delavci v industrijah glavnih mest, rudarji in poljedelski delavci ustanovili tri glavne unije, ki so že 1885 imele približno 50.000 članov pri celokupnem prebivalstvu 2.700.000.

Vse unije so se združile v takozvanih Trade and Labour Councils ali Trades and Labour Councils v vsaki koloniji. Imele so tudi posebno združenje — Intercolonial Union Congress, ki je obravnaval zadeve, ki so presegale meje posameznih kolonij.

Glavno delo in cilj unij je bilo izboljšanje delovnih pogojev ter uzakonitev 8 urnega delavnika. Dosegli so, da je bil 8 urni delavnik priznan v Južni Avstraliji 1873, v Tasmaniji 1874 in končno 1896 v Zapadni Avstraliji. V nasprotju petdesetim letom prejšnjega stoletja je bilo sedaj vprašanje plač na prvem mestu. Na mnogih krajih so se vršile stavke, ki so bile po večini uspešne; kar je pomenilo vedno večji razvoj unij in število njih članov, čeprav unije še niso bile zakonite. Po nekem angleškem zakonu, ki je bil oni čas tu v veljavi, unije niso bile prepovedane, pač pa so bile nezakonite. Prva kolonija, ki je uzakonila Trade Union Act po vzorcu angleškega zakona iz 1871, je bila Južna Avstralija v letu 1876. Sledil je N.S.W. 1881 in leta 1886 še Queensland. V Viktoriji je bil podoben zakon uzakonjen šele 1886, v Tasmaniji 1889. Zadnja je bila Zapadna Avstralija v letu 1900.

V gospodarski krizi, ki je nastopila, so se unije skoraj razbile v pogajanjih z delodajalci. Kar je imelo za posledico ustanovitev delavske stranke (Labour Party), ki naj bi zagovarjala koristi delavstva

SLOVENSKA MATI!

Preprosta in tiha stojiš pred menoj in se ne zavedaš velikega poslanstva, ki si ga izvršila, ko si dala življenje največjim sinovom našega naroda, stebrom naše kulturne stavbe. Vsi so izšli izpod revne strehe tvojega doma, od prvega, ki je pred štiri sto leti skromno napisal prvo slovensko besedo, pa do onih, ki jo danes slavno nosijo daleč preko mej naše domovine.

Slovenska beseda živi! In z njo živi tvoj spomin, tvoja moč in tvoja vera, živi nenehna sila tvojega žrtvovanja in tvojega mučeništva.

„... Veliko prenese človek, to vem sam. Ali, da se da trpeti toliko in tako dolgo, kakor je trpela moja mati, je bil čudež, ki si ga še zdaj ne morem natanko razložiti... Bog daje materam čudne uganke. Skrivnostno gre življenje dalje od dne do dne in se ne ustavi...“, tako poje Cankar slavospev svoji materi, ... ki je bila kmetski otrok, čista in nedolžna kakor cvet na polju.”

Čudovite slavospeve so že poklonili materi ustvarjalci besede, vendar so se njenih globin komaj dotaknili.

Ljubezen slovenske matere se ne kaže rada v zunanjih izlivih. Nikdar se me niso dotaknile njene ustnice, nisem bil deležen njenih poljubov. Njene ustnice znajo bolj moliti kot poljubovati, njene roke bolj pokriževati nego objemati. Njena ljubezen je tiha in globoka, v žrtvah in trpljenju prežarjena.

Moderni čas je v marsičem olajšal človekovo življenje na tej zemlji. Le na tvojih ramenih, mati, težijo še vedno enako težka, nezalužena bremena. Ne, teh ti moderni čas ni odvzel. Zakaj beseda mati pomeni žrtvovanje, pomeni nenehno darovanje in umiranje, pomeni mučeništvo. Od zibelke tvojega otroka pa vse do groba njegovega je v tvojem srcu ena sama skrb, strah in trepet pred vsem hudim, ki bo tvojega otroka zadelo. Veš, da mu ne boš mogla odvzeti

trpljenja, ki ga neizogibno čaka, zato trpiš. Trpiš in moliš. Trpiš, ker je tvoj otrok tam daleč nekje v hladni tujini in se izgublja v vrtincih življenja ter pozablja nate, ki ga tako toplo ljubiš in ki si mu prva usmerjala korake v svet. Moliš zanj, da bi se ja ne izgubil, da bi ja ne zgrešil ono sončno pot duhovne svobode, katero si mu v toliki skrbi začrtala. Moliš zanj, da bi se v urah preizkušenj in zablod tvoj sin, tvoja hčerka, zopet spomnil nate ter se vrnil k vzorom in veri svoje matere, ki mu je v toliki ljubezni sklepala roke k molitvi. V tem je skrivnost tvoje moči in tvoje vdanosti.

In če te vse zapusti, če utrujen in zmučen tavaš okrog, če ti v srcu kljuje bolečina, tvoja mati te čaka vse dni življenja, trudno tožna, tiha in trpeča, Bogu vdana, nemo govoreča. Kaj bi ne stopil zdaj tja, in pokleknil pred njo in v solzah izjecljal izpoved svoji — morda že mrtvi — materi, ki si jo v teku let tolikokrat ujezil, užalostil. Kako resnične so Meškove nežne in čuteče besede: „... In sem mislil na njeno ljubezen, vir, ki se ne bi izsušil v tisočletnem trpljenju, darovanju in žrtvovanju. Mislim, kako slabotno, skopo in malomarno sem ji vračal vso to ljubezen, vso dobrotu. Kako naj popravim ta svoj veliki, preveliki greh, o mati? ...”

Mati, svečenica, vsi se klanjamo danes tvojemu spominu in priznavamo: kar je dobrega v nas, to je od tebe, mati!

Klanjamo se tvoji duši, nežni in pobožni, ki se je tako čudovito razodela v duhovnosti tvojih otrok. In kakor vedno, kadar smo odhajali na težka pota življenja, te prosimo tudi danes:

Mati, z blagoslovom me pozdravi! Tvoj duh naj zaživi v meni, da bom kakor ti — ko smo se doma zbirali k šmarnicam — po Mariji črpal moč, in prežet s ponosom nate, zopet zaživel in kot hrast neomajno stal v burji življenja.

K. Glas.

tudi v parlamentu. Tako je bila ustanovljena delavska stranka v tesni povezanosti z unijami in je pri naslednjih volitvah imela velike uspehe. S tem so unije dobile vpliv tudi na zakonodajo, kar je bilo še večjega pomena, ko so se 1901 avstralske kolonije združile v današnje Zvezno (Federal) Avstralijo. Zvezna ustava priznava unije kot prave zastopnike delojemalcev in jih kot take tudi ščiti.

Danes je v Avstraliji okrog 300 unij. Te se po številu in namenu razlikujejo od malih in do velikih meddržavnih organizacij, ki so včasih tudi podružnice mednarodnih združenj.

Razvoj unij v Avstraliji je bil hiter in zelo velik tudi v številu članov. Saj je bilo 1908 302 unij s skupnim članstvom 175.529 oseb. A danes imamo 360 unij s 1.637.000 člani ali 60% vseh zaposlenih oseb (moških in ženskih).

V nekaterih državah (N.S.W.) je po zakonu obvezno biti član unije, v kateri stroki se posameznik udeležuje. Mnogo novonaseljencev je imelo radi tega neprijetnosti, kajti bili so prepričani, da so vse

unije komunistične, kar pa ni res.

Veliko zavislo tudi od nas samih. Malokdo se zanima, kdaj so volitve za razna mesta v organizacijah. Zato se dostokrat dogodi, da so na sestankih samo oni, ki hočejo ribariti v kalnem, in ker se zavedajo, da velika večina nima nobenega zanimanja za vso stvar. Unije so pripomogle, — kar tiče ugodnosti dela in delovnih pogojev — da je danes položaj avstralskega delavca na tako visokem mestu. Treba bi bilo, da se naši fantje in možje zavedajo, da s plačanjem tedenske ali mesečne članarine uniji postanejo — kot pravijo Avstralci — „financiral“ — kar pomeni, da lahko zahtevajo od unije VSAKO pomoč — VSE, kar je v zvezi z delom ali posledica dela. Vsakdo, ki redno plačuje članarino, je lahko tudi izvoljen v uniji na razne položaje.

S tem ko bomo izvolili na odgovorna mesta naše znanke ali prijatelje o katerih vemo, da so pošteni in nekomunisti bomo pomagali sami sebi in preprečili, da pridejo na oblast nesposobne osebe.

M. Lajovic, N.S.W.

I V A N M E Š T R O V I Č

Pred meseci so naši rojaki pod okriljem novo ustanovljene Slovenske Kulturne Akcije, priredili v Buenos Airesu, Argentina, uspelo razstavo enega izmed največjih umetnikov naših časov, dalmatinskega rojaka Meštroviča.

Mojster Meštrovič je 72 let star ter so ga komunistične oblasti skušale pregovoriti naj se vrne v domovino, kar je mojster odklonil, čes da on ne bi mogel živeti v „svobodi“, ko bi moral okoli sebe gledati, da je ves narod zasužnjen. Komunisti so namreč obljubljali Meštroviču, da bo popolnoma svoboden. Lahko izjavi, da se z režimom ne strinja — vse, samo da se vrne domov.

Meštrovič je bil rojen 14. avgusta 1883 v Vrpolju, kjer so takrat njegovi starši začasno bivali; že čez eno leto so se z malim Ivanom vrnili na svojo kmetijo v Otavico pri Drnišu v Dalmaciji. Umetnikovi starši so se odlikovali po izredni naravni inteligenci in oče je svojega sina naučil brati in pisati. Do petnajstega leta je Meštrovič pasel očetove ovce, pri tema pa vedno bral in rezljal. Po dogovoru s kapetanom Grubešičem je dal oče potem sina v uk splitskemu kam-

noseku Biliniču, a že čez leto dni ga je Grubešič spravil na Dunaj. Šestnajstletnega fanta brez šolske izobrazbe, v dalmatinsko narodno nošo oblečenega, je rektor zaradi izredne fantove ročnosti takoj sprejel na akademijo. Z Dunaja je čez dve leti peljala Meštroviča pot v Pariz in še po drugih središčih evropske umetnosti. Komaj 24-leten je leta 1907 že razstavljal na biennalu v Benetkah in v pariškem jesenskem salonu, kjer je bil deležen posebne Rodinove pozornosti. Leta 1910 je priredil veliko razstavo v dunajski Secesiji, ki je opozorila umetnostne strokovnjake vsega sveta na mladega 27-letnega kiparja epohalne kvalitete. Vsa velika mesta v Evropi in Ameriki so ga pričela vabiti, naj jim pokaže svojo umetnost.

Kot že svetovno znanega kiparja je zatekla prva svetovna vojna Meštroviča v tujini in prav on je bil najmočnejša opora južnoslovanski emigraciji v zapadnem svetu pri njeni akciji za osvoboditev narodov izpod habsburškega je robstva. V teh letih je dobivala tudi vedno popolnejšo obliko grandiozna koncepcija kosovskega hrama, ki jo je razstravil že v Secesiji leta 1919 in ki je poglavito delo

LJUBLJANA. — Ponovno zvišanje železniških tarif v železniškem prometu. Po novih določbah so se 100% zvišale cene za peronske karte, pristojbino za razkužitev voz, za shranitev prtljage, ležnino za prtljago, za stojnino, za spremembo prevozne pogodbe, za zavarovanje redne izročitve, za uporabo dvigal i.t.d. nekako vse usluge na železniškem prometu so se zvišale za nič manj kot 100%.

RAVNE. — Na državnem smučarskem prvenstvu so bili doseženi sledeči rezultati: Tek na 15 km. Člani: 1) Janez Pavčič (Enotnost) 1:02:05, 2) Vinko Rožič (Gorje) 1:02:24, 3) Matevž Kordež (Kropa) 1:03:11 i.t.d. Prvi ne-Slovenec je zasedel šele 12 mesto. — Juniorji. Tek na 12 km. 1) Komar (Gorje), 2) Pazlar (Gorje), 3) Lakota (Mojstrana) i.t.d. — Članice. Tek na 10 km. 1) Blaženka Vodelnič (Delnice), 2) Angela Kordež (Kropa), 3) Tatjana Verbinc (E) i.t.d. Juniorke. Tek na 4 km. 1) Mara Rakar (Mojstrana), 2) Tončka Čop (Bled), 3) Ruža Damnjan (Jesenice) i.t.d. Tek na 30 km. Člani: 1) Janez Pavčič (E), 2) Hlebanja (Mojstrana), 3) Matevž Kordež (Kropa), 4) Gašper Kordež (Kropa) i.t.d. Skoki. Člani: 1) Janez Poldaj, 2) Zidar (Jesenice), 3) Rogelj (E) i.t.d.

TOLMIN. — Na dosmrtno težko ječo je bil obsojen 37 — letni Alojzij Dobrovec iz Temčina pri Tolminu, ker je lansko jesen ubil Pavlino Hvala, ko mu je ona zaupala, da bo postala mati njegovega otroka. Več večerov je čakal na ugodno priložnost. Nekega večera, ko je Pavlina nesla mleko v mlekarno jo je napadel ter ji zadal smrtonosne udarce s kladivom po glavi.

CELJE. — Na celjskem trgu je nastalo občutno pomanjkanje živil

mojstrove mladostne dobe. Po prvi svetovni vojni se je kipar vrnil v domovino. Zamisli kosovskega hrama mu niso dali uresničiti. V povojnem duhovnem kaosu se je Meštrovič ves posvetil religioznemu kiparstvu in njegov Križani je postal simbol „bolečine naše dobe in njena prezgovorna pridiga“. V tridesetih letih potem zraste mojster v silaka plastične forme ob oblikovanju najglobljih človeških čustev, v prvi vrsti materinske ljubezni. Skoraj vso dobo med vojnama je bil rektor zagrebške umetnostne akademije, razstavljal je po vseh velikih mestih sveta, doživel najvišja odlikovanja in priznanja, da je največji sodobni kipar na svetu.

Italijanska okupacija je našla Meštroviča v Splitu, kjer si je zgradil prelesten dom z delavnicami. Lahki so ga zaprli. Ko so ga izpustili, se je umaknil najprej v Švico in v Rim, pozneje v Ameriko, kjer deluje kot profesor sira-kuške akademije in je obenem največja opora vsem borcem za svobodo njegove domovine in sosodnih dežel.

Izpod Triglava

posebno pa zelenjave, ki se je povrh še zelo podražila. Solato prodajajo po 100 din. Cena krompirju pa se je dvignila na 30 din za kg. Uradnik in delavec najbolj občutita pomanjkanje in draginjo. Sedaj si niti krompirja ne moreta več privoščiti.

TRST. — Generalni italijanski vladni komisar Palamare je odstavil izvoljenega slovenskega župana občine Devin-Nabrežina, ki ni hotel dovoliti gradnje italijanskega naselja v tej občini. Palamare izvaja načrtno kolonizacijo italijanskega prebivalstva v tej slovenski občini. V te kraje naseljuje svoje fratelle iz Istre, ki so povečini janičarji in kot taki znani sovražniki Slovencev. Tu imamo zopet svetel primer velikodušnosti Italije, ki po vsej svoji deželi ne more dobiti saj malo prostora za svoje oboževalce in je istega našla ravno na slovenski zemlji, da tako počasi uniči vsako sled našemu etničnemu vprašanju. Titovi uradni kričarji pa se sedaj propagandno borijo za pravice tistih, ki jih je Tito pod težo dolarjev moral prodati.

MARIBOR. — Upravni odbor ravske železarne je pri veliki skrbi za varnost svojih delavcev prišel na „zelo pametno“ misel: s posebnim nagradnim razpisom vplivati na zmanjšanje števila nesreč pri delu.

Vsak delavec, ki mu bo uspelo v letošnjem letu ostati pri delu nepoškodovan in tudi ne bo zakrivil nesreče komu od svojih sodelavcev, bo zadnji dan v letu prejel nagrado v znesku 2000,- din. — Tako si bo lahko kupil pol kilograma kave, da si pomiri živce, ki mu jih slabe naprave in nezmožno tovarniško vodstvo kvarijo pri delu za vsakdanji kruh.

Sovjeti pri Titu

Dolgo časa je Zapad ugibal, na kateri strani je Tito. Kmalu pa je večina državnikov in diplomatov začela verjeti v iskrenost maršalovih izjav. Zapad je imel gluha ušesa in ni hotel niti poslušati tistih, ki so na svoji koži občutili vse dobrote Titovega raja. Niso hoteli verjeti, da so se, po navidezem sporu, redno in skozi vsa leta sestajali na mejah Jugoslavije predstavniki Moskve in Beograda. Na teh sestankih je Tito dobival vsa navodila za svojo dvolično politiko.

Pred dnevi je udarila strela med zastarele zapadne diplomate v obliki novice, da so vrhovi Sovjetije na poti k staremu lisjaku — tovarišu Titu.

Nič več in nič manj, kot sam naslednik Stalina — maršal Bulganin bo prinesel darila dobremu učencu komunistične morale. Stari in gluhi Bulganin ne pride sam, pač pa ga bo spremljal dejanski gospodar Sovjetske Zveze — Kru-

Televizija v borbi s filmom

Cinerama! Kje je in kako deluje?

Predno odgovorim, bi rad omenil izumitelja. Francoz Henri Chretien je že leta 1931 opremil svoje kamere z lečami, ki so snemale in oddajale vsako filmsko sliko v treh kotih. Če takšno sliko projicirate na upognjeno kinsko platno, vam film navidezno igra v prostoru in tako gledalcem podaja tretjo dimenzijo. Žal, so filmske družbe njegovo iznajdbo dolgo odvrčale, češ, da je utopična in bi šele po dveh letih „Fox“ sprejel ponudbo — a to pot brez odlašanja in z velikim zadovoljstvom. Je li cinerama v resnici pomenila preokret? Da in ne. S svojo tretjo prostornino je pokazala Hollywoodu rešilno pot, po kateri pa sama ne bi mogla hoditi. Stvar je bila prav lepa in zanimiva, a ni bila finančno izvedljiva. Kdo bi pregradil tisoče kinskih dvoran, kdo pripravljen plačati višjo vstopnino?! In izdatki potrebni za proizvajanje filmov samih?! Razen nekaterih ameriških filmov je

skem kinu" obiskal takšen „show“. Že tedaj so nam pred vratmi predali dvoje papirnatih očal z enim rdečim in z drugim zelenim „steklom“. In kako mi je nato razbijalo srce! Ko je bilo prehudo, sem enostavno preko roba očal pokušal na platno, na katerem se je le nejasno videla slika sestavljena iz zelenih in rdečih žarkov. Če načrtamo sliko sestaječo iz omenjenih barv v paralelni legi in nato isto sliko gledamo skozi takšna očala, se človeku zdi, da jo vidi prostorninsko. Zakaj? Eno oko vidi samo rdeče, a drugo samo zelene črte (druga barva je v vsakem slučaju izločena); a obe očesi združita sliko v eno. Brata Gunzberg sta spoznala še nekaj da namreč žarki ne razpadejo samo v zelene in rdeče, pač pa tudi v vodoravno in navpično potekajoče žarke. Tudi tukaj bi se dalo s posebnimi očali deliti svetlobo, a tokrat ne več po barvah, pač pa po naznačeni fizikalni razcepitvi. Nekateri od rojakov se gotovo še spominjate nekoliko tridimenzij-

NAROČNINA MISLI — £1-0-0 letno

PORAVNAJTE NAROČNINO

velika večina ostala pri starem, in pri filmih ki jih ljudje niso hoteli več gledati.

Takrat sta sedela brata Gunzberg v svojem hollywoodskem domu. V sredo največje sobe sta postavila dva projekcijska aparata, ki sta istočasno — glej čudo! — odmotavala snimke. Pri tem sta s svojevrstnimi temnimi očali gledala na majhno platno domačega kina. Čeprav se je slika sama samo nejasno prikazala, sta vseeno ne enkrat skočila s sedežev v smehu in držala roki pred obraz, kakor če bi se nečesar prestrašila. Nato sta s prijateljem začela s pregradnjo dveh starih filmskih kamer, ki sta jih naposled spojila s sinkroničnim regulatorjem. Pričeli so snemati majhen film, ki so ga imenovali „Bwana devil“ (Sovrag bvana). Z njim so koncem 1. 1952 presenetili radovedno občinstvo lokalnega kina. Pred vhomom v dvorano je vsakdo sprejel dvoje temnih očal, ki so šele omogočala prikazati prostorninsko podajanje slik. Ne čudite se! A vse to je bilo v enostavni obliki znano že starim Grkom. Ko sem bil še šolar, sem v mariborskem „Graj-

šov. Dalje Mikojan, Gromiko in še mnogo drugih prvakov iz Krem-lja.

Tito že sedaj, po stari navadi, trobi, da se njegov odnos do zapadnih držav ne bo spremenil. To mu rade volje verjamemo. Dokler bo on, kot predstraža Krem-lja, dobival dolarje za svoje gospodarje, nebo napustil svojih bogatih „prijateljev“. To je njegova dolžnost, ki mu jo diktira Moskva. Vprašanje pa je, kaj bodo na vse to rekli bogati upniki, ki sedaj debelo gledajo na maršala v njegovem starem brlogu ter si čistijo ušesa od propagandnega prahu, ki jim že leta jemlje dober sluh.

C....., NSW

nalnih, krajše 3D-filmov. Vsakokrat smo dobili polaroidna očala neke ameriške tvrdke. Vsaka očala so vsebovala filter, ki je v enem steklu vrskal vodoravne, v drugem pa navpične svetlobne žarke. Da bi vi videli, kako so Hollywoodčani drveli v kina, da vidijo tridimenzionalno čudo in pa obraze začudenih filmskih mogotcev.

P.P., Vic.

POMOČ NESREČNI DRUŽINI

Uredništvo Misli je doslej sprejelo za pomoč Sevškovi družini:

R. Hosič, N.S.W.	£5-0-0
Rudi Hlis, N.S.W.	£1-0-0
Feliks Drobež, N.S.W.	£1-0-0
Vili Dominko, N.S.W.	£1-0-0
Rafko Žičkar, N.S.W.	£1-0-0
S. Heric, N.S.W.	£1-0-0
Anton Žitnik, N.S.W.	£2-0-0
Slovenski Klub, Melbourne, Vic.	£20-0-0
A. Povhe, S.A.	£0-10-0
Stanko Sivec, Qld.	£1-0-0
V. Cvirn, Vic.	£0-10-0
Mirko Ferluga, N.S.W.	£0-10-0
Dušan Karbič	£0-10-0
Marica Berne	£0-10-0
	£35-10-00

V zadnji številki „Misli“

objavljeno £62-01-00

£97-11-00

S tem smo zaključili zbirko za pomoč imenovani družini in se v imenu iste na njeno izrecno prošnjo pristrčno zahvaljujemo vsem darovalcem za njihovo toplo razumevanje.

Posebna zahvala gre g. Pevcu Simonu za njegovo požrtvovalnost in sočutje do rojaka v nesreči, kakor tudi spoštovani družini Dermota, ki mu je stala ob strani v njegovem delu.

SLOVENSKI KLUB v MELBOURNU

prireja

„KRESNI VEČER“

v PRAHRAN TOWN HALL-u (Greville St., PRAHRAN).

v soboto 9. julija ob 7 uri zvečer.

Ples, prosta zabava . . . Jedača in pijača preskrbljena.

Slovenski klub
Melbourne

DVA NOVA USPEHA

Slovenski klub v Melbourneu lahko zabeleži dva nova velika uspeha.

Na Veliki ponedeljek 11. aprila se je vršil izlet v Healsville, že naslednjo soboto 16. aprila pa je bila v Prahranski mestni dvorani plesna zabava pod geslom „Jurjevanje“.

Odziv na obe prireditvi je bil nad pričakovanje visok. Izleta, ki je bil prva tovrstna prireditev Slovencev v Melbourneu se je udeležilo okoli 200 rojakov. Štirje veliki avtobusi in kakih 20 privatnih avtomobilov je poneslo slovensko pesem v eno najpriljubljenejših letnih točk prebivalcev Melbournea. Vreme, ki je bilo ves čas priprav prizadevalo glavno skrb gospodoma Peršiču in Rometu, odgovornima za organizacijo izleta, je bilo izredno lepo in toplo. Dim iz ognjišča se je dvigal naravnost v nebo in ni delal nobenih preglavic ga. in g. Potočnik, ki ga pridno kuhala „kranjske“. Glasovi harmonik in pesmi so se čuli iz vseh smeri in staronaseljenci so postajali ter z zanimanjem poslušali njim tako nove melodije. Kljub temu, da je naš Martin pripeljal poln „Utility“ pijače je bilo ponašanje izletnikov nad vse zgledno in prirediteljem v ponos ter v spodbudo k novemu delu.

„Jurjevanje“ v soboto 16. aprila ni prav nič zaostalo za prejšnjimi prireditvami. Navajeni smo že, da nas klubska uprava preseneti z vedno novo dekoracijo dvorane. Tokrat je bila vsa dvorana v belem in zelenem. Velika množica belih in zelenih balončkov je bila ukusno pripeta po stenah in odrskemu zastoru. Nad glavami pa so nam viseli ogromni baloni, vsak s posvetilom: Špelci, Katrci, Pepci itd. Nekoliko me je začudilo zakaj so si izbrali prav zeleno in belo barvo in sem šel po informacijo naravnost k gospodu Verbiču. Ja, pa ni bilo tako lahko dobiti odgovor.

„Zadeva je komplicirana“, mi je na kratko odgovoril g. Zlatko, ko sem ga prekinil vsega zatopljenega v razgovoru z gostom iz Perth g. dr. J. Kocetom, „najbolje ti bo vse razložil g. Rome, on je bil takrat odgovoren za obešanje papirja in balonov“.

No, sem si mislil, to je dobra izbira, saj njemu ni treba niti lestve pri dekoriranju ko pa je tako visok. Ni mi ga bilo težko najti. Kot vedno me je tudi tokrat pogledal z viška ter odgovoril:

„Stvar je čisto enostavna. Praznujemo sv. Jurija — pomlad — zmago nad zmajem. V ljubljanskem grbu je zmaj — ljubljanska zastava pa je belo-zelena.“

„Dobro, zelo zanimljivo in logično!“, sem dejal ter se spomnil,

da so bili ljubljanski tramvaji res zgoraj beli in spodaj zeleni. Že komaj čakam kakšne barve in kakšno geslo zabave bo prihodnjič.

Naj ne pozabim omeniti nekaj pesmi, narodnih in umetnih, ki nam jih je zapel g. Mestnik z glasom in rutino, da se mu ni treba bati še tako izbirčne publike in smo mi lahko ponosni, da imamo v svoji sredi tako nadarjenega rojaka.

Dvorana je bila nabito polna, ko nas je g. Verbič v pozdravnem govoru opomnil, naj ne pozabimo, da je 29. maja prvi redni občni zbor Slovenskega kluba v Melbourneu.

Med ostalimi privlačnimi točkami „Jurjevanja“ na še omenim zopet „kranjske“, potice in g. Možino z zaledjem, ki je obstojalo iz baterije steklenic . . .

Povem vam še eno skrivnost. Ko sem po dvorani iskal g. Žerdonerja, da mu čestitam na marljivo izdelanih lepakih za „Jurjevanje“, sem zagledal prijatelja Milana Plečka, ki je s pomočjo gđe. Sosič pogumno prodajal listke za loterijo — dvanajst steklenic piva in potica za en šiling se kar izplača. Milan pa mi je tudi zapal tajnost . . . Pri prihodnji zabavi bodo na loteriji slovenske knjige. En šiling za knjigo, je res lep dobitek.

Naj mi odbor ne zameri . . .
M.P., Vic.

IZ UREDNIŠTVA

Vljudno prosimo rojake, ki Misli ne prejema redno, naj nam takoj sporočijo TOČEN NASLOV (s tiskanimi črkami).

Vsi tisti, ki jih časopis ne zanima odtodno si ga ne žele, naj nam istega takoj vrnejo ali sporočijo po pismu. Uredništvo trenutno ne more zvečati naklado, zato mu bo vsaka vrnjena številka dobrodošla, saj je veliko število onih, ki si jih žele.

Izrecno sporočamo naročnikom, da se v sklad Misli NE objavlja naročnina, pač pa samo tisti znesek, ki presega naročnino tekočega leta (enega funta).

V zalogi je še Koledar Svobodne Slovenije za tekoče leto, ter še nekaj knjig „Mertik“ in „Vrednote“. Kmalu sporočite, če hočete, da bo knjiga vaša.

SPREMEMBA

V zvezi s poročilom „O Državljanstvu“ v marčevi številki stran 6 javljamo, da se ne zahteva več oglasiti oz. objaviti v časopisih svojega namena sprejeti oz. zaprositi za državljanstvo.

Sem Kranjčičev Jurij...

Miha je ves zasopel pritekkel domov.

„Žena . . . , na eno od tistih treh srečk . . . sva zadela 100 funtov.“

„No, vidiš tepec, saj sem ti povedala, da ne bi bilo treba kupiti treh, ena bi zadostovala.“

Mož: „Lačen sem, skuhaj mi eno klobaso.“

Žena: „Kaj, ali si pozabil, da gremo k sosedovim na večerjo?“

Mož: „Hvala ti draga! Skuhaj mi prosim dve klobasi.“

Ona: „Zdravnik mi je prepovedal peti!“

On: „Seveda, saj se drugi teden vseli v sosedno hišo.“

Zdravnik: „Prehlad. Nič posebnega. Naj vam vaša žena skuha toplo limonado z dosti ruma.“

Jože: „Gospod doktor, napišite to in zelo čitljivo, prosim.“

Psihiater in otrok

Psihiater: „Kaj bo, če ti uho odrežem?“

Otrok: „Ne bom več slišal.“

Psihiater: „Če ti tudi drugo uho odrežem?“

Otrok: „Ne bom več videl.“

„In če ti nos odrežem?“

„Mi bo pa klobuk dol padel.“

Dva Kranjca na ladji v Avstralijo.

Ko je v Indijskem oceanu nastal strašen vihar, zbudi Ivan Rudija in mu pravi: „Ti, zbudi se! Vihar! Ladja se bo potopila!“

Rudi Ivanu: „Tih bod', pa spi. Saj ladja ni tvoja!“

IZ SEDEŽA SLOVENSKEGA DUHOVNIKA

RAZSTAVA v Melbournu
v Exhibition Buildings od
9-19 Junija. Na razstavi bo
tudi slovenska zastava z nekaj
slikami naše domovine.

Večer, V sredo — 15. junija — bo posebej posvečen novonaseljencem. Vsi rojaki, Slovenci, naj bi se udeležili tega večera, ter tako pokazali svoj obstoj in pripadnost svoji domovini — lepi Sloveniji.

Molitvenik „Večno življenje“ lahko takoj dobite. Vsi, ki ste ga že naročili, prosim, sporočite, ali hočete molitvenik z zlato obrezo ali z rdečo obrezo. Takoj po sporočilu vam ga dostavim.
pater Rudolf, ofm.

Printed by Publicity Press (1938) Pty. Ltd.
71-75 Regent St., Sydney, for the Publisher, Rev. R. Pivko, 66 Gordon Street, Paddington, N.S.W.

JOŽE KENDA, ki je prišel iz Tasmanije preko Sydneja v Melbourne lanskega avgusta, naj se nujno javi na naslov:

ANTON IRGEL,
51 CHELSEY ST.,
DEER PARK, VIC.

Slovenec star 32 let, si želi dopisovati s slovenskim dekletom v starosti do 32 let. V poštev pride pošteno dekle, ki ljubi dom, naravo in šport ter si želi resnega spoznanja. Naslov v uredništvu Misli pod: Pošteno, trezno in napredno.

Publisher: Rev. R. PIVKO
66 Gordon Street, Paddington, N.S.W.
(za cerkvijo St. Francis na Oxford Street)
FA7043—FA7044

Ne pozabite

prijaviti se na Immigration Department, kadar koli menjate svoje bivališče in naslov, svojo zaposlitev ali svoje delo.

Po zakonu za inozemce morajo prijavit oz. registrirati vsako spremembo v kratkem času, osebe v starosti 16 let ali čez, ki so naseljene v Avstraliji, na IMMIGRATION DEPARTMENT. Isto velja za poroke. („ . . . must register . . . must notify, if they change their residence, their occupations of their employment.“)

Da se osebam, ki žive več kot tri milje izven prestolnice svoje države ali na deželi, olajša prijava oz. registracija, so se oblasti Immigration Departmenta dogovorile z Uradom pošte, da lahko javite vsako spremembo stanovanja, službe ali dela pri najbližjem poštne uradu, (who live more than 3 miles from the General Post Office in any capital city, may notify changes . . . at the nearest Post Office), ki sme izdajati tudi Money Orderje.

Objavljeno v vednost vsem rojakom po izrecni želji Zvezne vlade, Immigration Department.

Svoji k svojim

Sporočamo, da je ustanovljena prva slovenska begunska tvrdka lastnik Vinko A. Levstik

Tvrdka ima svoje skladišče v Benetkah in Trstu ter se bavi s pošiljanjem darilnih paketov, tehničnih predmetov in denarja v domovino.

Obrnite se na nas tudi glede emigracije.

Vse dopise in naročila naslovite na: V. A. LEVSTIK, S. POLO RIALTA 323, VENEZIA, ITALY ali na zastopnika tvrdke tu v Avstraliji: Mr. S. ŠUŠTERŠIČ, Railway Hostel 64, Leichhardt, Sydney, NSW.

Pošiljamo prvovrstno robo.

Zahtevajte cenike.

DOMAČE KRANJSKE KLOBASE
dobite dnevno v slovenski trgovini

ZITNIK

29 Cleveland St. (Broadway), Sydney

Odprto vsak dan od 8 ure do 8 ure, tudi ob sobotah in nedeljah. Vsako nedeljo se servirajo vroče kranjske s kislim zeljem in pijačo po želji.

ZASTOPNIK FIRME DR. J. KOCE, PERTH, W.A., ZA N.S.W.
Za vsa naročila darilnih paketov iz N.S.W. potom firme Dr. J. Koce, Perth, W.A. se obrnite direktno na:

R. OLIP

c/o. G.P.O. Box 553, SYDNEY, N.S.W.
ali

44 Victoria St., POTTS POINT, SYDNEY, N.S.W.

kjer dobite tudi informacije in pomoč glede emigracijskih poslov, prošelj za poklice (Landing Permit), prošelj za državljanstvo, itd.

CVETJE V JESENI

8. DR. IVAN TAVČAR

Prav zelo sva morala pospešiti hojo. Dospelši k cerkvi, pa vendar nisva še prav nič mudila. Zbrana je že bila velika množica. Ta je postajala med štanti v bregu na levo od cerkve. Na njih so prodajali obleke, ponajveč pa sladke reči. A pred mašo se še ni kupovalo; še celo Veharjev Nace iz Delnic ni imel kaj posla. Stal je kakor rabelj tik klade, v katero je bila zapičena ostra sekira. Tu so sekali štruklje. Če si mehko, pokonci postavljeno blago z enim udarcem presekal, je bilo tvoje; če se ni posrečilo, si moral plačati, štrukelj pa je ostal Nacetu. To sekanje je tisti dan na Gori povzročalo največje zanimanje. ★ Skoraj med zadnjimi sta prišla Šimen in Luca. Ta je nosila pečo brez čipk, nad obleko pa star, rjavkast „ras“, ki je bil spredaj na dveh mestih nazaj pripet, da se je kazala rdeča podloga. Bila je to vroča stara obleka za stare ženske in že tedaj precej redka. ★ Kakor dvoje plahih ščenet sta se približala cerkvenim vratom. Tam je Kalar bled ko stena, odstopil od moških, s katerimi se je razgovarjal. Stopil je pred Šimna. Množica je takoj postala radovedna in pritisnila k mestu, kjer sta stala Kalar in Skalar. Luca je strahoma zanihala: „Za božje rane, vsaj pred cerkvijo nama daj mir!“ ★ Oni pa je izpregovoril razločno in glasno: „Krivico sem ti delal in zdaj mi v imenu sv. Trojice odpusti in pozabi!“ ★ Šimnu se je povsila čeljust in lovil je Kalarjevo roko: „Vse je pozabljeno, Luka, vse je pozabljeno! Hvaljen bodi Jezus Kristus!“ ★ Množica je napravila prostor in z

roko v roki sta prekoračila prag gorske cerkve. Ves čas je Šimen ponavljal: „Vse je pozabljeno, vse je pozabljeno!“ Luca pa je od nekod iz obleke potegnila molek ter premikala med prsti debele njegove jagode. ★ To je bila prva senzacija shoda na Gori. Druga je nastopila po maši. A bila je manj ginljiva in zame nečastna. ★ Gorska cerkev je bila že v otroških letih vrhuncem mojim željam. In res, ko sem dobil prve hlačke, me je vlekla mati na Malega Šmarna dan na Goro. Težko sem hodil, žejo sem trpel, a vse je bilo pozabljeno, ko me je imela mati v cerkvi tik sebe. Veroval sem v nebesa in mislil, da sem tisti dan vsaj v prednebesih. ★ Globoko me je zanimala ob strani na zidu velika freska, kjer jegonil sv. Jurij konja proti velikemu zmaju. In ta zmaj — prava peklenska prikazen — je bila zame najpomembnejša točka. Še bolj sem ga občudoval ko devico, ki je tičala za zmajem ter kazala največjo grozo. To devico naj bi bil rešil sv. Jurij s svojim naskokom. Legenda sv. Jurija se je predstavljala torej v največji naivnosti, a vzlic temu zelo dobrodejni naivnosti. ★ Mogočno konkurenco tej sliki pa je stvarjal veliki oltar, na katerem je kraljevala Naša gospa z Gore. V zidu za oltarjem je bilo napravljeno okno iz rumenega stekla. Kadar je zasijalo sonce, je bilo videti Marijo, kakor bi se kopala v samem zlatu. Po moji takratni sodbi sploh ni moglo biti kaj lajšega na svetu. ★ Ko je nato stopil pred oltar mašnik v srebrnem plašču, ko se je po božjem hramu kadila vonjava in so na koru zapele pevke, sem bil trdno prepričan, da prebiva v naši sredi Bog in da bo njegova mati zdaj stopila s trona, ki je bil obdan z rumenimi sončnimi žarki. ★ Tudi ta dan je bila cerkva polna. Na steni je še vedno reševal sv. Jurij svojo devico in na čeladi je še vedno nosil velika štrucova peresa. Tudi Mati božja je kraljevala v svojem zlatu. ★ Od oltarja so se kadile vonjave in na koru je pela žganjarjeva Urša: „Ko v jasnem pasu primiglja . . .“ Kje pa so bili moji nekdanji občutki? ★

(Se nadaljuje)